

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň Mgr. Ing. Veroniky Baroňové a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Ing. B. F.**, zast. Mgr. Sylvou Šiškeovou, advokátkou se sídlem Jakubské nám. 580/4, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 9. 2018, č. j. 32 Ad 11/2017 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se podanou kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2017, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobce směřující proti prvostupňovému rozhodnutí ze dne 31. 1. 2017, č. j. X, jímž žalovaná nevyhověla žádosti žalobce o zvýšení starobního důchodu pro nesplnění podmínek stanovených v § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Žalobce zpochybňoval výši přiznaného důchodu z důvodu zápočtu doby studia do celkové doby pojištění dle § 5 odst. 1 písm. m), ve spojení s § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Požadoval, aby žalovaná zohlednila dobu jeho studia v celém rozsahu bez omezení na prvních šest let studia po dosažení 18 let věku.

[2] Žalovaná v odůvodnění vydaných rozhodnutí nesouhlasila s názorem žalobce, že by byl z hlediska započtené doby studia diskriminován a že by se jednalo o rozdílné zacházení

oproti jiným pojištěncům ve stejné situaci. V této souvislosti uvedla, že nemá možnost přistoupit k individuální úpravě výše důchodu a že jí zákon neumožňuje hodnotit dobu studia ve větším rozsahu, než stanoví § 13 zákona o důchodovém pojištění.

[3] Žalobce se proti rozhodnutí žalované bránil žalobou, v níž namítal, že protiústavnost § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění u něj zapříčinila výplatu starobního důchodu ve výši přibližně o 300 Kč nižší, než by tomu bylo v případě jeho narození ve stejném roce, avšak již v měsících červen až srpen. Žalobce připomněl, že vzhledem k datu narození došlo k jeho nástupu na základní školu téměř v sedmi letech, přičemž tento jeden rok mu nyní chybí. V důsledku toho mu také byla vypočítána procentní výměra důchodu pouze z doby pojištění v délce 44 let, nikoli 45 let. Žalobce upozorňoval, že nepatřil mezi tzv. věčné studenty, neboť studoval minimální počet let, která byla v dané době potřebná pro ukončení základního, středoškolského a vysokoškolského studia. Žalobce odmítal přístup žalované, která *de facto* znevýhodňuje osoby řádně a úspěšně studující na vysoké škole (oproti osobám, které ve věku 18 let nastoupily do zaměstnání). Tuto skutečnost žalobce pokládal za diskriminační bez ohledu na to, že postihuje celou skupinu osob narozených ve stejném období. Zákonodárce nadto zcela bezprecedentně ztotožnil pojem „školní rok“ s pojmem „kalendářní rok“, neboť bylo-li by v právní úpravě použito logického, správného a spravedlivého pojmu „školní rok“, žalobce by zákonnou podmínku splnil. Žalobce argumentoval, že pro účely slev na dani jsou za studenty považováni studenti až do věku 26 let, avšak pro účely důchodového pojištění tvoří hranici věk pouhých 24 let. V důsledku využití ústavně zaručeného práva na vzdělání dle čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (namísto výdělečné činnosti, kterou žalobce mohl začít vykonávat v 18 letech) tak nyní dochází k bezdůvodnému krácení dávky důchodového pojištění, na kterou má žalobce nárok s ohledem na přiměřené zabezpečení ve stáří garantované čl. 30 odst. 1 Listiny. Žalobce proto požadoval, aby krajský soud řízení ve věci přerušil a Ústavnímu soudu předložil návrh na zrušení § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění.

[4] Krajský soud námitkám žalobce nepřisvědčil. Odkázal na znění důvodové zprávy k zákonu č. 425/2003 Sb., který s účinností od 1. 1. 2004 změnil právní úpravu hodnocení doby studia, a dále připomněl, že k ústavnosti namítaného § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění se v minulosti vyjádřil také Nejvyšší správní soud ve věci sp. zn. 4 Ads 13/2010. Krajský soud uvedl, že v systému důchodového zabezpečení se obecně nelze vyhnout rozdílnému zacházení s různými skupinami osob. Jako nepřípustnou nerovnost však nelze hodnotit zákonnou úpravu, která stanoví, jakou dobu studia je možno hodnotit jako dobu pojištění (započítávanou v plném rozsahu) a jako náhradní dobu pojištění (započítávanou v redukovaném rozsahu 80 %). Stanovení podmínek pro vznik nároku na starobní důchod, včetně způsobu určování jeho výše, je v dispozici zákonodárce, který změnou podmínek (i v neprospěch pojištěnců) může reagovat na aktuální společenské, ekonomické a sociální poměry. Krajský soud připomněl, že k těmto změnám nesmí docházet svévolně, neracionálně, neodůvodněně a diskriminačně. V daném případě však dospěl k závěru, že řešení, které zákonodárce zvolil, má objektivní a rozumné zdůvodnění, neboť studenti (a tedy i žalobce) se po dobu studia nepodíleli na financování důchodového zabezpečení a činil tak za ně stát. Ani případný

pokračování

rozdíl mezi osobami narozenými v totožném kalendářním roce není dle krajského soudu sám o sobě způsobilý založit diskriminaci (nerovnost před zákonem), která by nesla prvky namítané neústavnosti. Objektivní důvody, pro které žalobce nemohl dokončit studium v šestileté lhůtě od dosažení věku 18 let (v důsledku nástupu do první třídy základní školy tzv. „o rok později“), nemohou být projevem diskriminace, neboť obdobná situace se týkala všech „dětí“ narozených po 31. srpnu příslušných kalendářních let. Vzhledem k tomu, že povinná školní docházka začínala od počátku školního roku následujícího po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku, vyplývá rozdílný přístup z data narození, tj. z objektivní skutečnosti, kterou nelze klást k tíži zákonodárci. Započítávání doby studia po 18. roce věku do celkové doby pojištění (byť v omezeném, kráceném rozsahu), ačkoli za tuto dobu nebylo žalobcem odváděno pojistné, tak nemůže být dle krajského soudu bezmezná a po státu nelze požadovat uznání veškeré doby studia. V důsledku krácení náhradní doby pojištění na 80 % při stanovení výše procentní sazby výpočtového základu proto žalovaná nepochybně, pokud jako náhradní dobu pojištění hodnotila dobu od 13. 11. 1969 do 12. 11. 1975, která byla pro účely určení procentní výměry starobního důchodu započítána v délce 44 let, nikoli požadovaných 45 let. Krajský soud rovněž neshledal důvod pro předložení věci Ústavnímu soudu, neboť dle jeho názoru právní úprava obsažená v § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění sleduje vytyčené cíle důchodového systému. Ve vztahu k ekvivalenci a finanční udržitelnosti systému krajský soud dospěl k závěru, že se jedná o úpravu racionální a legitimní, která využívá právní nástroje sledující hledisko přiměřenosti.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost (ve znění jejího doplnění), kterou formálně opírá o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tedy o nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem a o nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí.

[6] Stěžovatel byl přesvědčen, že při výpočtu starobního důchodu, stejně jako v řízení o žádosti o zvýšení starobního důchodu, došlo k aplikaci diskriminačního a protiústavního § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, podle jehož věty druhé se za náhradní dobu pojištění považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let. Stěžovatel zopakoval, že je mu v důsledku aplikace citovaného ustanovení vyplácen starobní důchod ve výši přibližně o 300 Kč měsíčně nižší, než by tomu bylo v případě, že by se narodil v dřívějších kalendářních měsících, nejpozději do 31. 8. téhož kalendářního roku. S ohledem na datum svého narození, které stěžovatel nemohl ovlivnit, tak nastoupil k povinné školní docházce téměř v sedmi letech, a tedy mu jeden rok, o který nastoupil do školy později ve srovnání se svými o několik měsíců staršími vrstevníky, nyní zásadně chybí a jeho procentní výměra je počítána pouze ze 44 let pojištění (nikoli 45 let). Stěžovatel stejně jako v řízení před krajským soudem zdůraznil, že vždy studium ukončil v nejkratším možném čase, který byl pro konkrétní typ studia v dané době stanoven; a

přístup, který žalovaná zaujala, pokládal za diskriminační jak z důvodu data narození, tak z důvodu vzdělání. Argumentaci obsaženou v napadeném rozsudku stěžovatel pokládal za nedostatečnou, krajský soud se navíc nevypořádal s žalobní námitkou, dle které zákonodárce bezprecedentně ztotožnil pojem „školní rok“ s pojmem „kalendářní rok“, a nedostalo se mu odpovědi ani na námitku, že za studenty jsou pro účely slev na dani z příjmů považováni studenti až do věku 26 let, avšak pro účely důchodového pojištění je touto hranicí věk pouhých 24 let. Stěžovatel se nadále domníval, že následkem využití svého ústavně zaručeného práva na vzdělání garantovaného čl. 33 odst. 2 Listiny je bezdůvodně krácen na dávce důchodového pojištění, na kterou má nárok, jakož i na právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří ve smyslu čl. 30 odst. 1 Listiny. Stěžovatel proto i Nejvyššímu správnímu soudu navrhl, aby řízení přerušil a předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění, případně věc předložil k rozhodnutí rozšířenému senátu.

[7] Žalovaná se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti v plném rozsahu ztotožnila se závěry krajského soudu. Zopakovala, že v jejím postupu nelze spatřovat diskriminaci a že v dané věci nebyl dán důvod pro předložení návrhu Ústavnímu soudu. Žalovaná doplnila, že stěžovateli byla v souladu s § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění započtena doba studia celkem v délce 6 let, a proto skutečnost, že se krajský soud výslovně nevypořádal s žalobním bodem týkajícím se pojmů „školní rok“ a „kalendářní rok“ nemůže být důvodem ke zrušení rozhodnutí.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Ze skutkových okolností projednávané věci, které nejsou mezi účastníky řízení předmětem sporu, vyplynulo, že z celkové doby pojištění, která byla v případě stěžovatele hodnocena pro účely nároku a výše jeho starobního důchodu, byla doba studia probíhajícího v období před 18. rokem věku (od 1. 9. 1967 do 12. 11. 1969) hodnocena jako doba pojištění; a po dosažení 18. roku věku (od 13. 11. 1969 do 12. 11. 1975) jako tzv. náhradní doba pojištění, která se z hlediska výše starobního důchodu započítává pouze v rozsahu 80 %. V souvislosti s tím je mezi účastníky řízení veden spor o to, zda s ohledem na stěžovatelem namítanou diskriminaci žalovaná i krajský soud provedly ústavně konformní výklad § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, u něhož došlo s účinností od 1. 1. 2004 k novelizaci provedené zákonem č. 425/2003 Sb. s tím, že *za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.*

[10] Citované ustanovení zákona tak určuje, že dobu studia získanou před rokem 1996 lze hodnotit pouze po dobu prvních šesti let po dosažení věku 18 let a neumožňuje (v

pokračování

případě, kdy toto studium trvalo déle) hodnotit celou dobu studia. Zákon č. 425/2003 Sb. tak s účinností od 1. 1. 2004 učinil z doby studia po dosažení věku 18 let získané před 1. lednem 1996 (a to kdykoli a kdekoli před tímto datem) náhradní dobu pojištění započítávanou pro účely stanovení procentní výměry důchodu toliko v omezeném 80 % rozsahu. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení zákona má kogentní charakter, žalovaná se od něj při aplikaci na konkrétní případ nemůže odchýlit.

[11] Důvody, které zákonodárce vedly ke shora popsanému omezení zápočtu doby studia, shrnuje důvodová zpráva k zákonu č. 425/2003 Sb. (srovnej sněmovní tisk č. 396/0, dostupný na www.psp.cz) následovně: „Podle zákona o důchodovém pojištění jsou dobami účasti na pojištění jednak doby pojištění, za které je odváděno pojistné, jednak taxativně vyjmenované náhradní doby pojištění, kterou nejsou kryté platbami pojistného. Podíl náhradních dob pojištění na všech dobách započítávaných pro účely důchodového pojištění tvoří cca 30 %, což je ve srovnání se zahraničními systémy zcela ojedinělé. Vzhledem k tomu je nezbytně nutné snížit rozsah hodnocení náhradních dob pojištění a započítávanou délku těchto dob. Prvním krokem bylo přijetí zákona č. 289/1997 Sb. (novela zákona o důchodovém pojištění), podle kterého jsou náhradní doby pojištění (s výjimkou doby základní vojenské služby, péče o dítě a o bezmocnou osobu) hodnoceny pro výši důchodu ve srovnání s dobami pojištění ve sníženém rozsahu (80 %).

[12] Mezi náhradní doby pojištění je podle současné právní úpravy zařazena i doba studia získaná po 31. prosinci 1995, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let. Doba studia získaná před účinností zákona o důchodovém pojištění (1. leden 1996), přestože na ni nebylo placeno pojistné, se hodnotí jako doba pojištění, tedy "plnohodnotně" jako doba, za kterou je placeno pojistné. To je důsledkem toho, že podle předpisů platných před 1. lednem 1996 se doba studia po skončení povinné školní docházky považovala za dobu zaměstnání, takže podle § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je považována za dobu pojištění získanou podle tohoto zákona. Přitom se však doba studia (stejně jako všechny ostatní doby) hodnotila pro výši důchodu podle předpisů platných před 1. lednem 1996 v zásadě až od dosažení věku 18 let.

[13] Podle nyní platné právní úpravy se tedy stejný druh doby účasti na pojištění – studium – hodnotí rozdílně, a to pouze v závislosti na tom, ve kterém období studium probíhalo. Navrhovaná změna právní úpravy sjednotí hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění, což je odůvodněné; a současně bude tato změna v souladu s nutností postupně snižovat rozsah náhradních dob pojištění hodnocených pro účely důchodového pojištění.

[14] Pokud jde o hodnocení doby studia, je česká právní úprava ve srovnání se zahraničními velmi výhodná, a to zejména s ohledem na způsob hodnocení doby studia získané před 1. lednem 1996. Tato výhodnost spočívá nejen v tom, že se vůbec doba studia, přestože za ni není odváděno pojistné, započítává pro účely důchodového pojištění, ale zejména v rozsahu, v jakém se započítává. V cizině se při řešení této problematiky (pokud se doba studia pro účely základního důchodového pojištění vůbec hodnotí) přijímají i velmi razantní opatření (např. v Rakousku byla stanovena podmínka dodatečného zaplacení příspěvků a byl stanoven limit pro zápočet doby studia).“

[15] Zákodárce tak přijetím shora uvedené právní úpravy reagoval na neudržitelnou situaci (mj. z hlediska ekonomické rovnováhy systému) započítávat do doby pojištění dobu studia bez jakéhokoli ekvivalentu pojistného odvedeného do systému, k čemuž Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 6 Ads 22/2006 - 73, č. 2252/2011 Sb. NSS, uvedl, že takové zápočty nemají obdoby v evropském ani světovém prostředí.

[16] K vlastnímu výkladu citovaného ustanovení zákona krajský soud v napadeném rozsudku správně uvedl, že stanovení konkrétních podmínek pro vznik nároku na starobní důchod, včetně způsobu určení jeho výše, spadá do dispozice zákonodárce, který tyto podmínky může novou právní úpravou měnit i v neprospěch pojištěnců, neboť v opačném případě by nemohl reagovat na aktuální společenské, ekonomické či sociální poměry, a neměl by tak nástroje pro udržení funkčnosti systému důchodového pojištění (zabezpečení). Tímto způsobem ostatně zákonodárce několikrát v minulosti postupoval (např. při stanovení pozdějšího důchodového věku, delší doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod, jakož i při redukci náhradních dob pojištění či jejich méně výhodného zápočtu pro účely stanovení procentní výměry starobního důchodu), přičemž i v současnosti je nastavení konkrétních podmínek důchodového systému předmětem neustálého vývoje a posuzování. Zákodárce tak může přistoupit ke stanovení přísnějších podmínek pro vznik nároku na důchod či jeho výši, avšak jak Nejvyšší správní soud připomněl již v rozsudku ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 Ads 13/2010 - 80, ústavnost § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění (ve znění novely provedené zákonem č. 425/2003 Sb.) by „*mohla být zpochybněna pouze v případě, kdyby v něm obsažená změna týkající se hodnocení doby studia, která jde k tíži pojištěnců, byla svévolná, neracionální, neodůvodněná či diskriminační. (...) Takovým způsobem však na uvedenou změnu právní úpravy nelze nazírat. Ta totiž byla schválena za účelem sjednocení hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění, které doposud bylo posuzováno rozdílně v závislosti na tom, ve kterém období studium probíhalo. Dále byla uvedená právní úprava odůvodněna nutností postupně snižovat rozsah náhradních dob pojištění hodnocených pro účely důchodového pojištění, za které se neodvádí pojistné, a to v zájmu zajištění stabilizace systému důchodového pojištění*“.

[17] Nejvyšší správní soud tak v citovaném rozsudku č. j. 4 Ads 13/2010 - 80 dovedl, že důvody, které vedly zákonodárce ke změně hodnocení doby studia, lze považovat za legitimní, racionální a odůvodněné. Nejedná se navíc o důvody, které by stěžovateli ztěžovaly možnost získat potřebnou dobu pojištění, neboť šestiletá doba studia po dosažení věku 18 let je zpravidla dobou dostatečně dlouhou k tomu, aby pojištěnec mohl soustavnou přípravu na budoucí povolání řádně ukončit. Zároveň Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku dospěl k závěru, od kterého nemá důvod se odchýlit ani v nyní projednávané věci (a tedy věc nepředkládal rozšířenému senátu), že tyto důvody nejsou diskriminační, neboť započítání toliko šesti let studia po dosažení 18 let věku se bez výjimky uplatní na všechny žadatele o starobní důchod bez ohledu na to, zda studovali před účinností zákona o důchodovém pojištění nebo až po ní. Za diskriminační tak nelze pokládat skutečnost, že dobu studia, kdy se pojištěnci fakticky nepodíleli na financování systému důchodového pojištění (zabezpečení), a kdy tak za ně činil stát, nelze započítat do doby pojištění v plném rozsahu. Právě v této skutečnosti lze naopak spatřovat legitimní a racionální důvod pro

pokračování

omezování rozsahu náhradních dob, neboť takové opatření má za následek snížení znevýhodnění osob, které do systému důchodového pojištění (zabezpečení) ve větší míře svými odvody přispívaly.

[18] Také Ústavní soud v této souvislosti v nálezu ze dne 12. 4. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 12/94, vyslovil, že každý systém sociálního zabezpečení s sebou nese zvýhodnění určitých sociálních skupin podle toho, je-li preferováno spíše hledisko solidarity nebo upřednostňována zásada ekvivalence. Tato úvaha je přitom vyhrazena zákonodárci, který nemůže postupovat libovolně, ale při stanovení preferencí musí přihlížet ke stanoveným veřejných hodnotám. V nálezu ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02, Ústavní soud dále zdůraznil, že určitá zákonná úprava, která zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob proti jiným, nemůže být sama o sobě bez dalšího označena za porušení principu rovnosti. Je třeba dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodávce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení existoval vztah přiměřenosti. V oblasti práv sociálních, v nichž stát začasté přistupuje k aktivním zásahům, zákonodávce disponuje mnohem větším prostorem k uplatnění představy o přípustných mezích faktické nerovnosti (než v právech občanských a politických), a proto také mnohem častěji volí preferenční zacházení.

[19] Aplikováno na nyní posuzovaný případ - řešení zvolené zákonodárcem, který přijetím sporné právní úpravy akcentoval vyšší míru ekvivalence, a tedy závislost důchodu na zaplaceném pojistném a délce doby pojištění (důchod by měl odpovídat celoživotnímu úsilí pojištěnce), nelze hodnotit jako nepřipustnou nerovnost, ale naopak jako řešení přiměřené, založené na objektivních a rozumných důvodech a odpovídající (pokud jde o finanční udržitelnost systému a zdůraznění zásady ekvivalence) zákonodárcem vytyčeným cílům (viz obsah dříve citované důvodové zprávy).

[20] Ani objektivní důvody, pro které pojištěnec nemohl dokončit studium v šestileté lhůtě od dosažení 18 let věku a k nimž stěžovatel řadí namítanou skutečnost, že povinnou školní docházku zahájil téměř v sedmi letech věku, nelze pokládat za projev diskriminace. Jednotlivé podmínky potřebné pro vznik nároku na starobní důchod jsou v zákoně formulovány obecně, a proto z povahy věci nemohou upravovat všechny myslitelné situace, které by mohly bránit jejich naplnění. Krajský soud v této souvislosti správně připomněl, že v obdobné situaci jako stěžovatel se nacházejí všechny „děti“ narozené po 31. srpnu příslušných kalendářních let (nejedná se o rozdílné zacházení oproti jiným pojištěncům ve stejné situaci), neboť povinná školní docházka začínala od počátku školního roku následujícího po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku. Tento věk v rozhodné době představoval legitimní kritérium pro zahájení povinné školní docházky, a rozdílný přístup vyplývající z data narození tedy nelze hodnotit jako kritérium, které by bylo neospravedlnitelné, a tedy diskriminační a nepřipustně znevýhodňující. Totéž se týká i skutečnosti, že z dikce § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nepochybně vyplývá, že se rokem rozumí kalendářní (nikoli školní) rok. Stěžovateli tak byla v souladu s tímto ustanovením zákona započtena doba v rozsahu 6 let (v období od 13. 11. 1969 do 12. 11. 1975).

[21] Namítal-li stěžovatel, že např. pro účely slev na dani jsou za studenty považovány osoby až do věku 26 let, avšak pro účely důchodového pojištění je touto hranicí neodůvodněně věk 24 let, Nejvyšší správní soud k tomu nejprve uvádí, že v zákonech odlišně stanovenou věkovou hranici nelze na příkladu zmiňovaném stěžovatelem srovnávat, neboť každá z právních úprav sleduje jiný veřejný zájem a cíl, k jehož dosažení používá odlišná opatření. V zákonech rozličně stanovené věkové hranice představují poměrně častý nástroj, jehož přiměřeností se v minulosti opakovaně zabýval Ústavní soud, který jej neshledal protiústavním. V řadě svých rozhodnutí (např. ze dne 6. 4. 1998, sp. zn. I. ÚS 455/97, nebo ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 39/97) Ústavní vyslovil, že stát má právo vyjádřit svůj zájem prostřednictvím zákonem stanovené věkové hranice pro podporu (či zamezení) určitého jednání, a v tomto postupu nelze bez dalšího spatřovat porušení principu rovnosti občanů. Ostatně i Nejvyšší správní soud se k otázce věku coby diskriminačního kritéria vyjádřil např. již v rozsudku ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007 - 197, č. 1717/2008 Sb. NSS, v němž dovodil, že věková hranice bude pouze vzácně diskriminačním důvodem, neboť se v této oblasti tradičně ponechává větší prostor pro úvahy zákonodárce, zda vyčleňování z důvodu věku je možné ospravedlnit existencí veřejného zájmu. Tak tomu ostatně bylo – s ohledem na důvody uvedené výše – i v nyní projednávané věci.

[22] Lze tedy shrnout, že krajský soud nepochybil, pokud v posuzovaném případě dospěl k závěru, že postup žalované nelze pokládat za diskriminační, a tedy ani protiústavní, a že stěžovatel není krácen na právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří ve smyslu čl. 30 odst. 1 Listiny. Nejvyšší správní soud proto takto uplatněným námitkám stěžovatele nepřisvědčil.

[23] Ve vztahu k namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud uvádí, že se touto otázkou v minulosti zabýval v řadě svých rozhodnutí a mj. konstatoval, že zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno pouze těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. Soudy tak nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí. Takový postup shledal ústavně konformním také Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08: *„Není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“* (shodně srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43). Není tedy povinností správního soudu reagovat na každý dílčí argument uplatněný v žalobě a ten obsáhle vyvrátit; úkolem soudu je uchopit obsah a smysl argumentace a s ní se vypořádat. Otázku nepřezkoumatelnosti je nutno posuzovat zdrženlivě, *„neboť zrušením rozhodnutí soudu pro nepřezkoumatelnost se oddaluje okamžik, kdy základ sporu bude správními soudy uchopen a s konečnou platností vyřešen“* (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 - 25).

pokračování

[24] S ohledem na výše uvedené závěry je zřejmé, že krajský soud požadavku na řádné odůvodnění rozsudku dostál. Krajský soud se zabýval jádrem věci, vypořádal veškeré nosné námitky stěžovatele a jeho argumentace tvoří celek, z něhož bez pochybností vyplývá, jaké úvahy soud vedly k závěrům vysloveným v napadeném rozsudku. Nereagoval-li krajský soud výslovně na některé z dílčích námitek („kalendářní rok“ vs. „školní rok“, včetně odlišně stanovené věkové hranice pro účely uplatnění slevy na dani z příjmů), nemohlo toto dílčí pochybení způsobit nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť v konkurenci k celistvě a přesvědčivě vystavěné argumentaci krajského soudu nemohly tyto námitky obstát.

[25] Pokud stěžovatel v podané kasační stížnosti navrhoval, aby Nejvyšší správní soud předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení sporného § 13 odst. 2, věty druhé, zákona o důchodovém pojištění, Nejvyšší správní soud k tomuto požadavku závěrem uvádí, že soud předloží věc Ústavnímu soudu, dospěje-li k závěru, že ustanovení zákona, která mají být v konkrétní věci použita, jsou v rozporu s ústavním pořádkem. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem namítaný rozpor s ústavním pořádkem z výše uvedených důvodů neshledal, k předložení návrhu Ústavnímu soudu nepřistoupil (shodně Nejvyšší správní soud postupoval také v rozsudku ze dne 4. 5. 2016, č. j. 6 Ads 236/2015 - 20).

IV. Závěr a náklady řízení

[26] Na základě všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1, poslední věty, s. ř. s. zamítl.

[27] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovaná nemá dle § 60 odst. 2 s. ř. s. právo na náhradu nákladů, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. prosince 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu